ISSN 2227-2844

ВІСНИК

ЛУГАНСЬКОГО НАЦІОНАЛЬНОГО УНІВЕРСИТЕТУ ІМЕНІ ТАРАСА ШЕВЧЕНКА

№ 1 (324) БЕРЕЗЕНЬ

2019

ВІСНИК

ЛУГАНСЬКОГО НАЦІОНАЛЬНОГО УНІВЕРСИТЕТУ ІМЕНІ ТАРАСА ШЕВЧЕНКА

ПЕДАГОГІЧНІ НАУКИ

№ 1 (324) березень 2019

Частина ІІ

Засновано в лютому 1997 року
Свідоцтво про реєстрацію:
серія КВ № 14441-3412ПР,
видане Міністерством юстиції України 14.08.2008 р.

Збірник наукових праць внесено до переліку
наукових фахових видань України
(педагогічні науки)
Наказ Міністерства освіти і науки України № 793 від 04.07.2014 р.

Журнал включено до переліку видань реферативної бази даних
«Україніка наукова» (угода про інформаційну співпрацю
№ 30-05 від 30.03.2005 р.)

Рекомендовано до друку на засіданні вченої ради
Луганського національного університету імені Тараса Шевченка
(протокол № 9 від 29 березня 2019 року)

Виходить чотири рази на рік

Засновник і видавець –
Луганський національний університет імені Тараса Шевченка

РЕДАКЦІЙНА КОЛЕГІЯ:

Головний редактор –
доктор педагогічних наук, професор **Курило В. С.**
Заступник головного редактора –
доктор педагогічних наук, професор **Савченко С. В.**
Випускаючі редактори –
доктор педагогічних наук, професор **Караман О. Л.,**
доктор історичних наук, професор **Набока О. В.,**
доктор педагогічних наук, професор **Шехавцова С. О.**

Редакціна колегія серії «Педагогічні науки»:

Головний редактор –
Караман О. Л., доктор педагогічних наук, професор
Відповідальний секретар –
Юрків Я. І., кандидат педагогічних наук, доцент

Члени редакційної колегії:
доктор педагогічних наук, доцент **Бабіч В. І.,**
доктор педагогічних наук, професор **Ваховський Л. Ц.,**
доктор педагогічних наук (Республіка Польща) **Лукасевіч-Велеба Й.,**
кандидат педагогічних наук, доцент (Республіка Білорусь) **Іванчикова С. Б.,**
доктор педагогічних наук, професор **Лобода С. М.,**
доктор педагоігчнизх наук, професор **Прошкін В. В.,**
доктор педагогічних наук, професор **Харченко С. Я.,**
доктор педагогічних наук, професор **Хриков Є. М.**

Редакційні вимоги до технічного оформлення статей

Редколегія «Вісника» приймає статті обсягом 5 – 7 сторінок через 1 інтервал, повністю підготовлених до друку. Статті подаються надрукованими на папері в одному примірнику з додатком диска. Набір тексту здійснюється у форматі Microsoft Word (*doc, *rtf) шрифтом № 12 (Times New Roman) на папері формату А-4; усі поля (верхнє, нижнє, праве й ліве) – 3,8 см; верхній колонтитул – 1,25 см, нижній – 3,2 см.

У верхньому колонтитулі зазначається: Вісник ЛНУ імені Тараса Шевченка № ** (****), 2014.

Статті у «Віснику» повинні бути розміщені за рубриками. Інформація про УДК розташовується у верхньому лівому кутку без відступів (шрифт нежирний).

Через рядок від УДК в лівому верхньому кутку вказуються прізвище, ім'я по-батькові автора (повністю, шрифт жирний). На наступному рядку – учений ступінь, звання, посада, місце роботи; e-mail; ORCID ID (персональний код, який необхідно отримати, заповнивши анкету за посиланням: https://orcid.org/register).

Назва статті друкується через рядок великими літерами (шрифт жирний).

Зміст статті викладається за планом: постановка проблеми в загальному вигляді та її зв'язок з важливими науковими чи практичними завданнями; аналіз останніх досліджень і публікацій, у яких започатковано розв'язання цієї проблеми та на які спирається автор; виділення невирішених раніше частин загальної проблеми, яким присвячується ця стаття; формулювання цілей статті (постановка завдання); визначення методики дослідження (сукупність методів дослідження, їх основний зміст, характеристики і показники, які вони фіксують, та одиниці вимірювання); виклад основного матеріалу дослідження з певним обґрунтуванням отриманих наукових результатів; висновки з цього дослідження й перспективи подальших розвідок у цьому напрямку. Усі перелічені елементи повинні бути стилістично представлені в тексті, але графічно виділяти їх не треба.

Посилання на цитовані джерела в тексті оформлюються таким чином: у круглих дужках зазначається прізвище автора, та рік видання роботи (наприклад, Шумська, 2010). Якщо потрібно послатися на декілька джерел, варто перелічувати їх через крапку з комою (наприклад, Афанасьєва, 2016; Богданова & Саннікова, 2015; Moore, 2006). Якщо використовуються цитати, статистика тощо, то слід вказати номер сторінки посилання (Афанасьєва, 2016, с. 46; Bruner, 2012, p. 24).

Бібліографія і при необхідності примітки подаються в кінці статті після заголовку *„Список використаної літератури"* (без двокрапки) у порядку цитування й оформлюються відповідно до ДСТУ 8302:2015. Бібліографічні джерела подаються підряд, без відокремлення абзацем; ім'я автора праці (або перше слово її назви) виділяється жирним шрифтом.

Для коректного індексування публікацій наукометричними системами після «Списку використаної літератури» необхідно навести References. Посилання в **References** мають бути оформлені латиною; для кириличних цитувань слід транслітерувати імена авторів та назви видань; останні також слід навести в англійському перекладі в [ ] з зазначенням мови оригіналу в дужках, наприклад, [in Russian], [in Ukrainian] Назви періодичних видань слід наводити відповідно до офіційного латинського написання за номером реєстрації ISSN. В елементах опису не можна заміняти латинські літери на кириличні. Цитування в References мають бути оформлені за стандартом APA.

Статтю заключають 3 анотації обсягом 1600-1800 знаків (українською, російською та англійською мовами) із зазначенням прізвища, ім'я та по-батькові автора, назви статті та ключовими словами (3–5 термінів).

Стаття повинна супроводжуватися рецензією провідного фахівця (доктора, професора).

На окремому аркуші подається довідка про автора: (прізвище, ім'я, по батькові; місце роботи, посада, звання, учений ступінь; адреса навчального закладу (повністю), домашня адреса; e-mail та номери телефонів (службовий, домашній, мобільний) трьома мовами (українською, російською та англійською).

© ДЗ «ЛНУ імені Тараса Шевченка», 2019

УДК 378

DOI: 10.12958/2227-2844-2019-1(324)-2-79-89

Кременчук Анна Сергіївна,
викладач кафедри іноземних мов з латинською та українською мовами
ДЗ «Луганський державний медичний університет», м. Рубіжне, Україна.
cremenchuk.a@gmail.com
https://orcid.org/0000-0003-3509-2518

ПОНЯТТЯ «ПОЛІКУЛЬТУРНА КОМПЕТЕНТНІСТЬ МАЙБУТНЬОГО МЕДИКА»

Кінцевою метою освітнього процесу в умовах глобалізації суспільства, та фактичного стирання кордонів між країнами стало формування полікультурної особистості, здатної до соціалізації не лише в суспільстві своєї держави, а й в інших державах, із відмінною культурою та менталітетом. Формування лише професійних знань, умінь та навичок не дозволяє майбутньому професіоналу ефективно виконувати свої функції в глобалізованому суспільстві. Для реалізації професійного потенціалу майбутнього медика важливою умовою є здатність до комунікативної взаємодії з представниками інших культур задля вирішення професійних завдань, ефективної взаємодії з пацієнтами, обміну досвідом із колегами-іноземцями. Ця умова не може бути виконана без сформованої полікультурної компетентності у студента вищого медичного навчального закладу.

При дослідженні стану формування полікультурної компетентності у майбутніх медиків – студентів вищих медичних навчальних закладів І-ІІІ рівня акредитації, медичних коледжів,технікумів тощо – постала необхідність з'ясувати структуру та компоненти поняття «полікультурна компетентність майбутнього медика», проаналізувати думки з цього приводу інших дослідників, дати чітке визначення терміна «полікультурна компетентність», «полікультурна компетентність майбутнього медика».

Численні дослідження тим чи іншим чином торкалися поняття «полікультурність», «полікультурний», «полікультурна компетентність», «мультикультурна компетентність», «соціокультурна компетентність», «полікультурна освіта», «мультикультуралізм». Ці поняття дуже часто використовуються в якості синонімів, або їхні значення використовуються в однакових галузях науки. Визначення даних понять чітко не окреслені, внаслідок чого деякі з понять використовуються не в тому контексті, в якому мають бути застосовані. Окремої уваги заслуговують терміни «компетенція» та «компетентність», застосування яких неодноразово було предметом дослідження багатьох вчених.

Для підвищення рівня сформованості полікультурної компетентності майбутніх медиків необхідно дослідити науковий

матеріал, що стосується понять «компетентність», «компетенція», «полікультурний», «полікультурність», «мультикультуралізм», «мультикультурна компетентність», «полікультурна компетентність», «полікультурна компетентність майбутнього медика», «полікультурне середовище», «соціокультурна компетентність», «полікультурна освіта». Актуальність теми статті полягає у необхідності чітко окреслити і запропонувати поняття «полікультурна компетентність майбутнього медика», спираючись на дослідження стосовно вищезазначених термінів.

Мета статті: на основі існуючих наукових поглядів на поняття «полікультурна компетентність», «полікультурна компетентність майбутнього медика», «полікультурне середовище», «соціокультурна компетентність», «полікультурна освіта» дати визначення поняття «полікультурна компетентність майбутнього медика».

Завдання статті:

1) дослідити погляди науковців на поняття «компетентність», «компетенція», «полікультурний», «полікультурність», «мультикультуралізм», «мультикультурна компетентність», «полікультурна компетентність», «полікультурна компетентність майбутнього медика», «полікультурне середовище», «соціокультурна компетентність», «полікультурна освіта».

2) виявити синонімічні поняття зі списку окреслених вище, а також поняття, значення яких не може бути застосовано в одній науковій галузі.

3) на основі проведеного теоретичного дослідження чітко окреслити й дати визначення поняттю «полікультурна компетентність майбутнього медика».

Наукова новизна дослідження полягає в тому, що вперше було здійснено спробу удосконалити й уточнити понятійний апарат формування полікультурної компетентності майбутніх медиків шляхом доведення або спростування синонімії термінів «полікультурність», «мультикультуралізм», «мультикультурна компетентність», «полікультурна компетентність», «полікультурна компетентність майбутнього медика», «полікультурне середовище», «соціокультурна компетентність», «полікультурна освіта» тощо.

Методи дослідження: *теоретичні* – аналіз філософської, педагогічної, психологічної й навчально-методичної літератури стосовно формування полікультурної компетентності майбутніх лікарів; аналіз і синтез з метою з'ясування сучасного стану теорії формування полікультурної компетентності майбутніх медиків.

Поняття «компетентність», «компетенція», «полікультурний», «полікультурність», «мультикультуралізм», «мультикультурна компетентність», «полікультурна компетентність», «полікультурна компетентність майбутнього медика», «полікультурне середовище», «соціокультурна компетентність», «полікультурна освіта». були в полі зору багатьох дослідників: Е. Бахіча П. Бех, В. Бойченко, Л. Воротняк, М. Головань, О. Грива, Я. Гулецької, О. Котенко, Л. Лейко,

С. Медведевої, О. Мілютіної, С. Ніколаєвої, Л. Перетяги, В. Погребняк, О. Слоньовської, О. Смирнової, А. Щербакової тощо.

Трактування даного термінологічного апарату відрізняється. Деякі терміни використовуються у синонімічному значенні, як, наприклад, «формування полікультурної компетентності» та «полікультурна освіта», застосований Л. Воротняк, або «полікультурність» та «полікультурна компетентність», визначений О. Котенко. У статті мова йтиме про наукові погляди дослідників на кожен із цих термінів. Розглядатимуться спочатку терміни, які часто вживають у синонімічних значеннях.

Синонімічна пара «формування полікультурної компетентності» – «полікультурна освіта»

Оскільки предметом статті є формування полікультурної компетентності, на нашу думку, доцільним буде окреслити значення цього терміна, а також підтвердити чи спростувати правильність вживання синонімічних із ним термінів. Як уже було зазначено раніше, таким в одному значенні з терміном «формування полікультурної компетентності» є термін «полікультурна освіта», який зустрічається в роботі Л. Воротняк. Дійсно, поняття «освіта», яке раніше розглядалося як поєднання навчання й виховання, з введенням у всі сфери освіти компетентнісного підходу, також трансформує своє значення. Проте чи справедливе таке синонімічне спрощення, можна буде визначити лише тоді, коли буде з'ясовано визначення поняття «компетентність», але про це мова піде пізніше.

Варто зазначити, що дослідник Л. Воротняк не лише прирівнює поняття «формування полікультурної компетенції» до поняття «полікультурна освіта», а й суттєво роз'яснює сутність полікультурної освіти. На думку дослідниці, вона полягає у забезпеченні умов для формування в особистості світоглядних установок на конструктивне співробітництво через її залучення до етнічної української і світової культури, для підготовки молоді до життя та ефективної діяльності у поліетнічному й полікультурному суспільстві. На наш погляд, цю сутність не можна розглядати як визначення до терміна, але якщо слово «української» замінити на слово «рідної», то можна говорити про те, що термін визначено. Метою полікультурної освіти автор вбачає формування особистості, вільної від негативних етнокультурних стереотипів, здатної розуміти та поважати інші культури, жити в мирі й злагоді з людьми будь-яких національностей і віросповідань, готової до творчої життєдіяльності у полікультурному соціумі. Автор також окреслює завдання полікультурної освіти, а саме: опанування молоддю культурою рідного народу; формування уявлень про розмаїття культур в Україні та світі; виховання позитивного ставлення до культурних відмінностей; створення умов для прилучення та інтеграції молоді до культури інших народів; виховання нетерпимості до проявів національного нігілізму та національної зарозумілості; організація громадянського виховання на основі поліцентричної моделі національної культури; формування

особистості з новим мисленням, прогресивним ставленням до життя, позицією громадянина світу (Воротняк, 2008, с. 5-7).

Отже, полікультурна освіта містить поєднання двох важливих компонентів: 1) формування поважного ставлення до СВОЄЇ культури, тобто культури етносу, до якого належить особистість, прагнення збагачувати свою культуру та передавати її нащадкам; 2) формування поважного ставлення до культур ІНШИХ етносів, оскільки їхні представники не менше, ніж особистість-об'єкт полікультурної освіти вважають одну із цих культур своєю, прагнуть її збагачувати та передавати нащадкам.

Також Л. Воротняк дає визначення поняття «полікультурна компетенція» як загальну здатність людини до плідної життєдіяльності в умовах поліетнічного й полікультурного суспільства, яка ґрунтується на поєднанні особистісних якостей, синтезованих знаннях, уміннях і навичках позитивної міжетнічної та міжкультурної взаємодії. Дослідниця також структурує це поняття, виділяючи в ньому аксілологічну, комунікативну, особистісну та діяльнісну складові.

Синонімічна пара «компетенція» – «компетентність».

Деякі дослідники помилково синонімізують поняття «полікультурна компетенція» та «полікультурна компетентність». Проте «компетенція» та «компетентність» не є синонімічними за значенням. Хоча про дані поняття мова в колах науковців ішла багато разів, варто ще раз зазначити, що в професійній освіті та методиці викладання іноземних мов поняття «компетенція» і «компетентність» відрізняються за значеннями.

Одними з дослідників, які значну увагу приділили розгляду термінів «компетенція» та «компетентність», є М. Головань та С. Лейко. Згідно з думкою дослідників, можна зробити схематичне узагальнення, що компетенція – це певна цінність, а компетентність – володіння певною цінністю. Компетентність, таким чином, визначається як інтегративне особистісне утворення, набір якостей, які дозволяють володіти певними знаннями, як цінністю. Цей погляд підтверджується М. Головань: «…компетенція – деяка відчужена, наперед задана вимога до підготовки особи (властивості або якості, потенційні здатності особи), наперед задана вимога щодо знань та досвіду діяльності у певній сфері; … компетентність – це володіння компетенцією, що виявляється в ефективній діяльності і включає особисте ставлення до предмету і продукту діяльності…» (Головань, 2008, с. 29) та С. Лейко: «Під компетенцією слід розуміти певну сферу, коло діяльності, наперед визначену систему питань щодо яких особистість повинна бути добре обізнана, тобто володіти певним набором знань, умінь, навичок та власного до них ставлення. Компетентність – якість особистості, її певне надбання, що ґрунтується на знаннях, досвіді, моральних засадах і проявляється в критичний момент за рахунок вміння знаходити зв'язок між ситуацією та знаннями, у прийнятті адекватних рішень нагальної проблеми» (Лейко, 2013, с. 133).

Синонімічна пара «соціокультурний» – «полікультурний».

Також не завжди враховується факт, що терміни «соціокультурна

компетенція» і «полікультурна компетентність» мають різне застосування. Деякі дослідники поділяють думку П. Беха, який зазначає, що соціокультурна компетенція включає знання, навички та вміння критично орієнтуватися в основних відмінностях, особливостях, перевагах та досягненнях культур країн, мова яких вивчається як іноземна, та культур народів України, висловлювати свою обґрунтовану думку щодо нової культури і порівнюваних культур у цілому, розуміти реалії культури, що вивчається, толерантно, з повагою ставитися до інших культур (Бех, 2002). Проте, згідно з дослідниками С. Ніколаєвою та С. Медведєвою, соціокультурна компетенція є складовою комунікативної компетенції, яка, в свою чергу, є складовою полікультурної компетентності. Соціокультурна компетенція поділяється при цьому на країнознавчу (знання про культуру, географію, економіку, державний устрій, історію країни, мова якої вивчається) лінгвокраїнознавчу (оволодіння особливостями мовленнєвої та немовленнєвої поведінки носіїв мови в певних ситуаціях спілкування, тобто сформованість в індивіда цілісної системи уявлень про національно-культурні особливості країни, що дозволяє асоціювати з мовною одиницею ту ж інформацію, що й носії мови, і досягати у такий спосіб повноцінної комунікації (Ніколаєва, 2002). Соціокультурна компетенція – це вміння і готовність застосовувати сукупність соціолінгвістичних, соціопсихологічних, країнознавчих та міжкультурних знань для досягнення порозуміння між особами або групами, які є представниками різних соціумів, мовними засобами та в межах соціокультурного контексту однієї із сторін (Медведєва, 2012). Тому при вивченні мовних дисциплін доцільно говорити про формування соціокультурної компетенції у рамках полікультурної. Соціокультурну в полікультурну компетентність при цьому доцільно вважати тотожними за значенням.

Синонімічні пари «полікультуралізм» – «мультикультуралізм», «полікультурний» – «мультикультурний»

Окремого розгляду заслуговує інша пара термінів, які часто застосовуються як синоніми: «полікультурна компетентність» та «мультикультурна компетентність». З цього приводу найповніше серед розглянутих нами дослідників висловлюється А. Щербакова. Вона зазначає, що в роботах вітчизняних дослідників застосовується термін «полікультурна компетентність», а в роботах іноземних дослідників на подібні значення – термін «мультикультурна компетентність». Дослідники з англомовних країн користуються англійською мовою, дослідники з інших країн використовують у роботах зазвичай анотації англійською мовою. В англійській мові немає повного аналога слову «полікультурний», але є варіанти перекладів ‘cultural’ і ‘multicultural’. Другий варіант більш точно передає значення «полікультурний, той, що стосується багатьох культур. Таким чином, можемо говорити про взаємозамінність термінів «мультикультурна компетентність» і «полікультурна компетентність». Також дослідниця за аналогією синонімізує поняття «полі культурність», «полікультуралізм» та «мультикультуралізм», вживаючи їх в одному

контексті. Самі терміни в роботі не визначені, але окреслені думки деяких вітчизняних і зарубіжних дослідників стосовно визначення поняття «мультикультуралізм».

Окремі терміни, які не мають синонімічних пар.

Оскільки наукова робота Щербакової присвячена формуванню полікультурної компетентності майбутніх медиків, дослідниця також приділила багато уваги уточненню та розробці термінів «культура», «культурна компетентність», «полікультурна компетентність», «полікультурна компетентність студента-медика», «полікультурна особистість», «мультикультуралізм».

Уточнюючи термін «культура» дослідниця зазначає, що термін має два плани: 1) створена людиною «друга природа», світ, надбудований над незайманою природою; 2) система спільних цінностей, матеріальних і духовних (Щербакова, 2015, с. 55-56). Виходячи з двоплановості визначення терміна А. Щербакова трактує термін «культура» як «стиль життя, характерний для кожної соціальної групи, який не передається у спадщину, а конструюється самими членами цієї групи й пізнається індивідом у процесі освіти, самоосвіти й іншого інформаційного впливу» (Щербакова, 2015, с. 57).

Культурна компетентність – це «комплекс, що включає «норму загальносоціальної ерудованості людини у даному середовищі, суму правил, зразків, законів, звичаїв, заборон, етикетних установок і інших регулятивів поведінки, вербальних і невербальних мов комунікації, систему загальноприйнятих символів, світоглядних основ, ідеологічних і ціннісних орієнтацій, безпосередніх оцінок, соціальних і міфологічних ієрархій і т.п.» (Соколов, 2005, с. 92).

В результаті теоретичного дослідження й аналізу науково-педагогічної літератури, проведеного О. Котенко, було виявлено, що поняття «полікультурність» не має загальноприйнятої думки щодо правильного й найбільш точного визначення, проте єдиним спільним в думках різних дослідників є думка, що полікультурність – це співіснування багатьох культур, жодна з яких не є домінуючою. Дійсно, таке визначення має викликати дискусії. По-перше, як розглядати поняття «полікультурність»: як середовище, як географічний топос, як абстрактне поняття, як історичний процес, чи як аспект особистості? Якщо це середовище, то чи можна говорити про те, що воно існує у реальному світі? Адже в кожній країні буде домінувати певна культура – культура корінних жителів, чи культура домінуючої за кількістю мешканців національності. Якщо це географічний топос, то в якій країні, на якому материку, в якій півкулі знаходиться полікультурність? Якщо це абстрактне поняття, трактування цього поняття має бути уніфікованим, тобто загальноприйнятим. У понятті «полікультурність» єдиним уніфікованим аспектом є значення «багато культур» (від давньогр. «полі» – багато), проте досі не визначено, скільки культур має бути (наприклад, чи достатньо двох культур на одній території, щоб говорити про

полікультурність), у якому значенні слід при цьому вживати слово «культура», чи матиме в полікультурності місце ієрархія культур, або домінування певної культури над іншими тощо. О. Котенко, як було зазначено раніше, у своєму дослідженні використовує «полікультурність» та «полікультурну компетентність» як взаємозамінні поняття. Тому, якщо брати до уваги якість особистості як детермінанту компетентності, можна вважати, що полікультурність – це одна з особистісних якостей. Дослідник саме таким чином розтлумачує поняття «полікультурність», даючи, однак, простір для інших контекстуальних значень: «Ми розуміємо полікультурність як системотворчий компонент у структурі особистості, її якість, що передбачає визнання багатоманітності культурного простору та здатність до міжкультурної взаємодії» (Котенко, 2011, с. 8).

Визначення поняття «полікультурне середовище» відрізняються несуттєво. На думку дослідників, це особливий соціокультурний феномен, що характеризує регіон, у межах якого здійснюється й досліджується взаємодія і співпраця людей, які належать до різних етнічних культур (Бахіча, 2011, с. 9).

Отже,

1) Було досліджено погляди науковців на поняття «компетентність», «компетенція», «полікультурний», «полікультурність», «мультикультуралізм», «мультикультурна компетентність», «полікультурна компетентність», «полікультурна компетентність майбутнього медика», «полікультурне середовище», «соціокультурна компетентність», «полікультурна освіта».

2) Протягом дослідження були виявлені синонімічні поняття: «полікультурний» – «мультикультурний», «полікультурність» – «мультикультурність» / «полікультуралізм» – «мультикультуралізм». Умовно синонімічними поняттями можна вважати поняття «формування полікультурної компетентності» – «полікультурна освіта», якщо визначенням терміна «освіта» вважати «процес набуття компетентностей разом із соціалізацією особистості».

Також були виявлені та уточнені поняття, значення яких не може бути застосовано в одній науковій галузі: «полікультурний» – «соціокультурний», «компетенція» – «компетентність».

3) На основі проведеного теоретичного дослідження стало можливим чітке окреслення й визначення понять, наведених нижче.

Компетенція – відчужена, наперед задана вимога до підготовки особи (властивості або якості, потенційні здатності особи), наперед задана вимога щодо знань та досвіду діяльності у певній сфері.

Компетентність – інтегративне особистісне утворення, набір якостей, які дозволяють володіти певними знаннями, як цінністю, що виявляється в ефективній діяльності і включає особисте ставлення до предмету і продукту діяльності, проявляється в критичний момент за рахунок вміння знаходити зв'язок між ситуацією та знаннями, у прийнятті адекватних рішень нагальної проблеми.

Полікультурний – той, що стосується багатьох культур.

Полікультурність – системотворчий компонент у структурі особистості, її якість, що передбачає визнання багатоманітності культурного простору та здатність до міжкультурної взаємодії.

Мультикультуралізм – те саме, що й *полікультурність.*

Полікультурне середовище – особливий соціокультурний феномен, що характеризує регіон, у межах якого здійснюється й досліджується взаємодія і співпраця людей, які належать до різних етнічних культур.

Соціокультурна компетенція – сформованість в індивіда цілісної системи уявлень про національно-культурні особливості країни, що дозволяє асоціювати з мовною одиницею ту ж інформацію, що й носії мови, і досягати у такий спосіб повноцінної комунікації.

Полікультурна освіта – забезпечення умов для формування в особистості світоглядної установки на конструктивне співробітництво через її залучення до рідної етнічної та світової культури, підготовки молоді до життя та ефективної діяльності у поліетнічному й полікультурному суспільстві.

Полікультурна компетентність – загальна здатність людини до плідної життєдіяльності в умовах поліетнічного й полікультурного суспільства, яка ґрунтується на поєднанні особистісних якостей, синтезованих знаннях, уміннях і навичках позитивної міжетнічної та міжкультурної взаємодії.

Мультикультурна компетентність – те ж саме, що і полікультурна компетентність.

Полікультурна компетентність майбутнього медика – здатність майбутнього медика до плідної професійної взаємодії в умовах поліетнічного й полікультурного суспільства, яка ґрунтується на поєднанні особистісних якостей, синтезованих знаннях, уміннях і навичках позитивної взаємодії з представниками різних національностей і культур, за умови виконання обов'язків лікаря.

Подальші наукові розвідки стосуватимуться теоретичному вивченню поглядів дослідників на формування полікультурної компетентності вітчизняних та іноземних студентів вищих навчальних закладів різних спеціальностей в процесі вивчення гуманітарних дисциплін.

Список використаної літератури

1. Воротняк Л. І. Педагогічна технологія формування полікультурної компетентності магістрів у вищих педагогічних навчальних закладах: автореф. дис. ... канд. пед. наук: 13.00.04 / Нац. академ. Держ. прикорд служби України ім. Б. Хмельницького. Хмельницький, 2008. 22 с. **2. Головань М. С.** Компетенція і компетентність: досвід теорії, теорія досвіду. *Вища освіта України.* 2008. № 3. С. 23–30. URL: http://essuir.sumdu.edu.ua/bitstream/123456789/52560/5/Holovan_competence.pdf (дата звернення: 13.03.19) **3. Лейко С. В.** Поняття «компетенція» та

«компетентність»: теоретичний аналіз. *Педагогічний процес: теорія і практика.* 2013. Вип. 4. С. 128–135. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/pptp_2013_4_15 **4. Бех П.** З позицій комунікативної орієнтації. *Іноземні мови в навчальних закладах*. 2002. №1–2. С. 34–40. **5. Медведева С. О.** Шляхи формування соціокультурних компетенцій Германістика XXI століття: традиційні й новітні аспекти дослідження та викладання: матеріали II Міжнародної наукової конференції. Горлівка: Вид-во ГДПІІМ, 2012. С. 91–95. URL: http://smedved.vk.vntu.edu.ua/file/e512a7a7746a8aef08a37ce1db76f218.doc **6. Методика** викладання іноземних мов у середніх навчальних закладах: Підручник. Вид. 2-е випр. і перероб. / С. Ю. Ніколаєва та ін.; Київ: Ленвіт, 2002. 328 с. **7. Щербакова А. В.** Формування полікультурної компетентності у студентів-медиків у навчально-виховному процесі вищого медичного навчального закладу : дис. … канд. пед. наук: 13.00.04. / Держ. закл. «Луган. нац. ун-т ім. Тараса Шевченка». Старобільськ, 2015. 357 с. **8. Соколов Е. Г.** Субъект культуры. Соколов. Е. Г. Культурология : учеб. / под. ред. Ю. Н. Солонин, М. С. Каган. Москва: Высшее образование, 2005. С. 82–100. **9. Котенко О. В.** Розвиток полікультурної компетентності вчителів світової літератури в системі післядипломної освіти : автореф. дис. … канд. пед. наук: 13.00.04. / ДВНЗ «Ун-т менеджменту освіти» НАПН України. Київ, 2011. 23 с. **10. Бахіча Е. Е**. Підготовка майбутніх вихователів дошкільних навчальних закладів до професійної діяльності в полікультурному середовищі Криму: автореф. дис. … канд. пед. наук : 13.00.08 / Держ. закл. «Південноукр. нац. пед. ун-т ім. К. Д. Ушинського». Одеса, 2011. 23 с.

References

1. Vorotnyak, L. I. (2008). Pedagogichna tekhnologiya formuvannya polikul`turnoyi kompetentnosti magistriv u vyshhykh pedagogichnykh navchal`nykh zakladakh [Pedagogical Theory of Multicultural Competency Formation among Masters in Higher Pedagogical Educational Institutions]. (Doctoral dissertation), National Academy of Ukrainian State Frontier Service of Bohdan Khmelnytskyi, Khmelnyts'kyi. [in Ukrainian]. **2. Golovan, M. S.** (2008). Kompetenciya i kompetentnist`: dosvid teoriyi, teoriya dosvidu [Competence and Competency: Experience of the Theory, the Theory of Expierence]. *Vyshha osvita Ukrayiny* [Higher Education in Ukraine], 3, pp. 23–30. URL: http://essuir.sumdu.edu.ua/bitstream/123456789/52560/5/Holovan_competence.pdf. [in Ukrainian] **3. Lejko, S. V.** (2013). Ponyattya "kompetenciya" ta "kompetentnist`": teoretychnyj analiz [The Notion of "Competence" and "Competency": Theoretical Analysis]. *Pedagogichnyj proces: teoriya i praktyka* [Pedagogical Process: Theory and Practice], 4, pp. 128–135. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/pptp_2013_4_15. [in Ukrainian]. **4. Bekh, P. O.** (2002). Z pozycij komunikatyvnoyi oriyentaciyi [From the Perspective of the

Communicative Orientation]. *Foreign Languages in Educational Institutions,* 1–2, pp. 34–40. [in Ukrainian]. **5. Medvedeva, S. O.** (2012). Shlyakhy formuvannya sociokulturnykh kompetencij [Ways of SocioCultural Competences' Formation]. *Germanistyka XXI stolittya: tradycijni j novitni aspekty doslidzhennya ta vykladannya: materialy II Mizhnarodnoyi naukovoyi konferenciyi* [Germanistics of the 21st Century: Traditional and Latest Aspects of Study And Teaching: Proceedings of the 2nd International Scientific Conference], pp. 91–95. URL: http://smedved.vk.vntu.edu.ua/file/4d871c9c697bc6901ee38efa4a083615.doc. [in Ukrainian]. **6. Metodyka** vykladannya inozemnykh mov u serednikh navchal`nykh zakladakh [Methodology of Teaching Foreign Languages in Secondary Educational Institutions]. (2002). Kyiv: Lenvit. [in Ukrainian]. **7. Scherbakova, A. V.** (2015). Formuvannya polikul`turnoyi kompetentnosti u studentiv-medy`kiv u navchal`no-vykhovnomu procesi vyschogo medychnogo navchal`nogo zakladu [Policultural Competency Formation among Medical Students in Educational Process of Higher Medical Educational Institution]. (Master's thesis). Luhansk National University of Taras Shevchenko, Starobilsk. [in Ukrainian]. **8. Sokolov, E. G.** (2005). Subjekt kul'tury [Subject of Culture]. *Kul'turologija* [Culturology]. Moscow: Vysshee obrazovanie, pp. 82–100. [in Russian]. **9. Kotenko, O. V.** (2011). Rozvytok polikulturnoyi kompetentnosti vchyteliv svitovoyi literatury v systemi pislyadyplomnoyi osvity [Development of Multicultural Competency among the World Literature Teachers in the Postgraduate Education System]. (PhD Thesis), Kyiv: State Higher Educational Institution "University of Education Management" of National Academy for Pedagogical Sciences of Ukraine. [in Ukrainian]. **10. Bakhicha, E. E.** (2011). Pidgotovka majbutnikh vykhovateliv doshkil`nykh navchal`nykh zakladiv do profesijnoyi diyal`nosti v polikul`turnomu seredovyschi Krymu [Preparing of Future Pre-School Teachers for Professional Activity in Multicultural Environment of the Crimea]. (Doctoral dissertation). State Establishment "Southern Ukrainian National Pedagogical University of K. D. Ushinskyi", Odesa. [in Ukrainian].

Кременчук А. С. Поняття «полікультурна компетентність майбутнього медика»

У статті було досліджено погляди науковців на поняття «компетентність», «компетенція», «полікультурний», «полікультурність», «мультикультуралізм», «мультикультурна компетентність», «полікультурна компетентність», «полікультурна компетентність майбутнього медика» та ін. Було виявлено синонімічні поняття, які стосуються формування полікультурної компетентності майбутніх медиків, а також поняття, значення яких не може бути застосовано в одній науковій галузі. На основі проведеного теоретичного дослідження у статті окреслене визначення поняттю «полікультурна компетентність майбутнього медика».

Ключові слова: полікультурний, полікультурність, компетенція, компетентність, полікультурне середовище, полікультурна компетентність майбутнього медика, рідна культура, світова культура.

Кременчук А. С. Понятие «поликультурная компетентность будущего медика»

В статье были исследованы взгляды ученых относительно понятия «компетентность», «компетенция», «поликультурный», «поликультурность», «мультикультурализм», «мультикультурная компетентность», «поликультутрная компетентность», «поликультурная компетентность будущего медика» и др. Были обнаружены синонимические понятия, относящиеся к формированию поликультурной компетентности будущих медиков, а также понятия, значения которых не могут быть применены в одной науцчной отрасли. На основании проведенного теоретического исследования в статье дано определение понятию «поликультурная компетентность будущего медика».

Ключевые слова: поликультурный, поликультурность, компетенция, компетентность, поликультурная среда, поликультурная компетентность будущего медика.

Kremenchuk A. The Notion of Multicultural Competency of the Future Medical Specialist

In the article the scientific views on the notions “competency”, “competence”, “multicultural”, “multiculturalism”, “multicultural competency”, “multicultural competency of the future medical specialist”, “multicultural environment”, “multicultural education” have been investigated. Synonymic notions concerning to multicultural competency formation among future medical specialists were revealed. A number of notions which are not possible to be implied in one field of research was also revealed. On the basis of study performed in the article the definition of the notion “multicultural competency of the future medical specialist” has been outlined.

In the article it was shown that almost synonymic terms, such as “competence” and “competency” have scarce lexical and semantic difference which makes impossible to use them in different scientific fields. “Competency” is more preferable to explicit possession of abilities while “competence” is more preferable to denote the ability itself. Thus, terms “multicultural competency” and “sociocultural competence” should not be repolaced by each other.

Key words: multicultural, multiculturalism, competence, competency, multicultural environment, multicultural competency of the future medical specialist, native culture, world culture.

Стаття надійшла до редакції 08.02.2019 р.
Прийнято до друку 29.03.2019 р.
Рецензент – д.п.н., проф. Харченко С. Я.